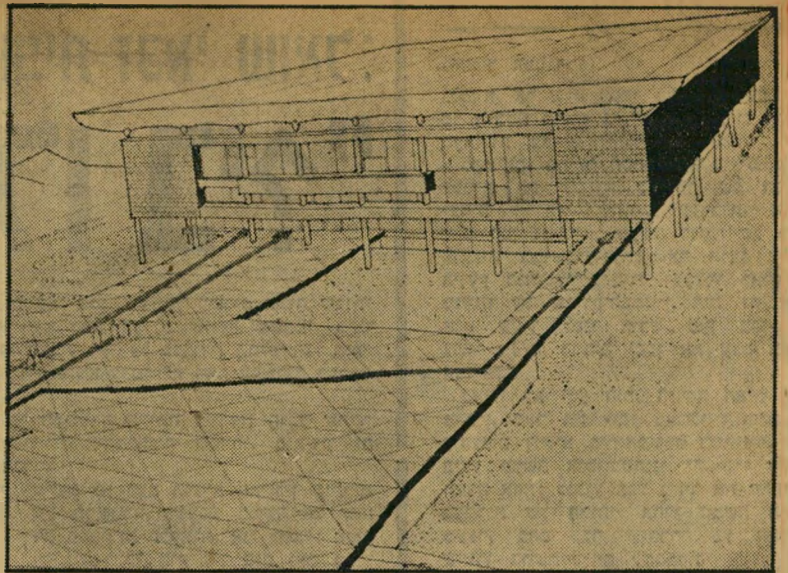

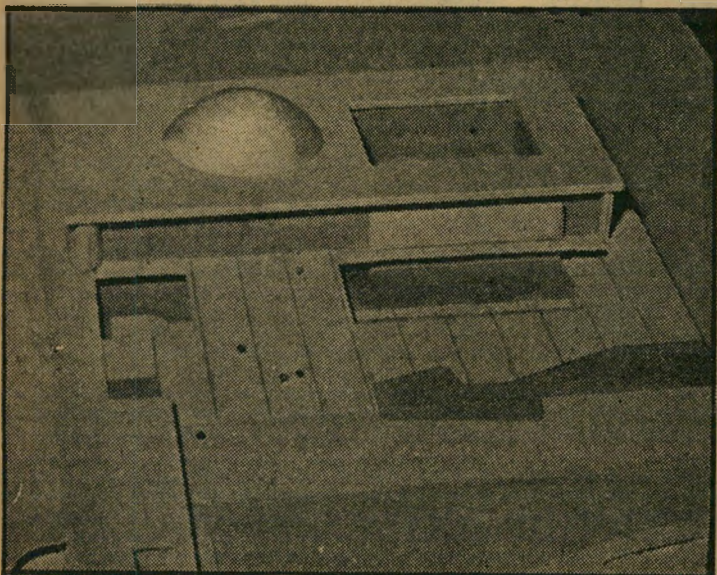
6 מגן דוד. האדריכל המציע תוכנית זו חיפש פתרון סמלי לבנין הכנסת בדמות המגן דוד הלאומי. פתרון פורמאליסטי זה מוביל בהכרח לקשיחות מוחלטת בהתאמת המיבנה לתפקידים המוטלים עליו. האולם שבמרכז המגן דוד מכוסה כיפה. אמרו השופטים: "הפונקציות השונות משועבדות לצורה גיאומטרית קשיחה שבחר בה המתכנן. צורה זו... אינה מבליטה את ייעודה."

6

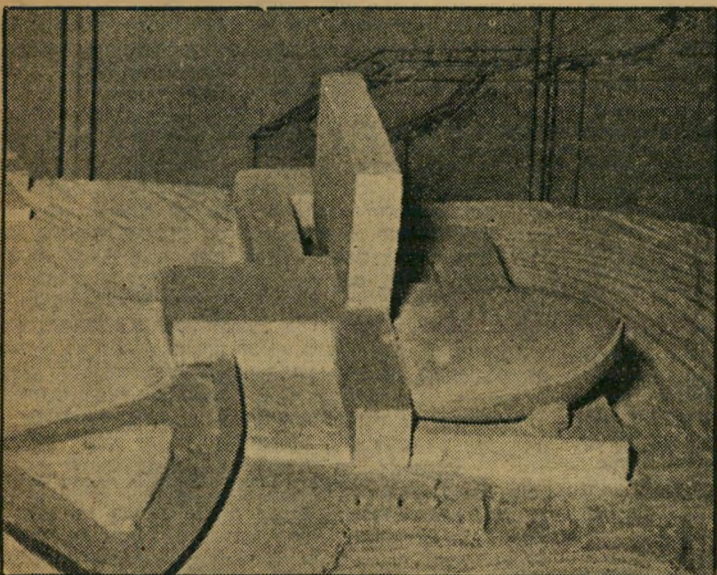
5 התוכנית הששית. חבר השופטים קבע בהערכתו לתוכנית: "תוכנית נועזת בביסויה הארכיטקטונית, אופיינית לבנייה בכיסון מזויין". התוכנית נפטלה בסייבוב האחרון בידי חבר השופטים שטען כי היא מהווה חיקוי כביכול ל"תוכניתו של אדריכל בינלאומי". הפתרון המוצע בתוכנית מדגיש בנין מרובע שאולם הכנסת במרכזו והמשרדים מסביב לו. הבנין מכוסה גג קמרוני בדמוי מזרחי.

5

7 בית הכיפה 2. בקניה שניה זכה האדריכל הצעיר מנחם כהן, שזכה לפני זמן לא רב בפרס הראשון בתחרות על בנין בית עיריית תל-אביב. כהן לא הצליח ביותר בפתרון תפקידיו של הבנין שבצורתו מזכיר את התוכניות ו-4 המופיעות בעמודים אלה. גם לבנין של כהן ישנה כיפה מעל לאולם הכנסת, והמשרדים מסודרים מסביב לחצר פנימית שבצד האולם הראשי.

7

8 איסדר. תוכנית פסבדו-מודרנית זו מחוסרת כל סדר ואיגרוגן בחלקיה ה"שוניים. הגוש הצר והגדול הבולט במרכז הוא בניין המשרדים הגבוה המתרומם בשרירות מעל לגופים נמוכים המפותחים לידו. מימין בולט אולם המליאה בצורת גוש משונה המונח על בניינים קטנים ממנו. מסקנת השופ"טים: "גיבוב של צורות בלתי מתקשרות אינו מהווה פתרון ארכיטקטוני."

8

של ספר הטלפונים. אדרבה, בחלוקת הפרסים בכל שטח שהוא, הן בספרות, הן בצורה, הן במוסיקה, הן בתיאטרון, הן בעיתונות, והן בפרסי ישראל, פעלה שיטה פשוטה ויעילה של "פרוס לי ואפרוס לך".

כאשר שימש המשורר אלמוני כחבר ועדת הפרסים של פרס קריית ביאליסטוק, היה ברור כי הזוכה יהיה הסופר פלמוני, אשר שימש חבר ועדת הפרסים בשנה שעברה. בה זכה בפרס כידוע המשורר אלמוני.

כבר הרכבתה של העודה שהיתה צריכה לשפוט בהתחרות על תוכנית הכנסת לא עברה ללא קשיים. האדריכלים המוכרים ביותר בישראל לא הסכימו להשתתף בה, ברצונם לשמור לעצמם את הזכות להשתתף בהתחרות עצמה. יתר על כן, רוב חברי העודה לא היה מורכב דווקא מאדריכלים או מאנשי מקצוע אחרים בשטח הבניה. שותפו בה, מסיבות מוצדקות כשלעצמן, שריהפנים ישראל כריהודה, סגני יושב ראש הכנסת בנימין מינץ וישראל רוקח, מזכיר הכנסת משה רוזני, קצין הכנסת יוסף חצור ופקיד האוצר הזכור לטובה מפרשת מכונית הפרוטקציה שלו, שלמה ארזי.

★ ★ ★

ארזי, בין מכונית למכונית

א ותו שלמה ארזי ידוע בירושלים כידיו האישי הטוב של יוסף קלארוויין. שניהם חברים במיסדר בני ברית, ושניהם השתתפו בעצם ימי תחרות הכנסת, בהעדת שופטים אשר היתה צריכה להחליט על תוכנית הבית לאגודה זאת. גם קשרי עבודה אחרים מהדקים את יחסיהם של השניים: גלארוויין הוא האיש שנתמנה לבצע את עבודות הבניה בקריית הממשלה בירושלים, אם כי בהתחרות על תוכניתו של קרייה ואת זכה דווקא האדריכל החיפאי אלפרד מאנספלד, שחיתר על זכותו לבצע את הפרטים. ואילו אחד מתפקידיו של ארזי, בין מכונית למכונית, היה לבצע עבודה זאת מבחינה מינהלית.

קשרים אלה כשלעצמם לא היו מעוררים מורת רוח מיוחדת, לולא נפוצה בקרב האדריכלים, זמן מה לפני ההכרזה על הזוכה בתחרות, שמועה עקשנית כי כבר נקבע שקלארוויין יהיה הזוכה בתחרות, אף כי רשמית לא יכלו לדעת על-כך אפילו השופטים בעצמם. שבדוק את התוכניות בלבד, מבלי לדעת להלכה מי הם יוצריהן. ארזי עצמו סיפר זמן מה לפני טכס ההכרזה כי ידוע לו כבר מי הזוכה בפרס הראשון. הוא לא זכר באותו רגע כי חתם לפני כן, יחד עם כל חבר השופטים, על הצהרה בה נאמר כי לא ידוע לו דבר על זהותם של יוצרי התוכניות.

★ ★ ★

התוכנית שנעלמה

ע יון בפרוטוקול של ועדת השופטים מגלה גם הוא לעין הבלתי-מזויינת כי הבחירה לא התנהלה ללא מעקשים. בבחירה ראשונה ציינו השופטים שש תוכניות שנועדו לזכות בפרסים ובקניות. מתוך אלה נשמטה פתאום, שלב האחרון, התוכנית מספר 35 (המופיעה למעלה במס' 6). מדוע? ההסבר הרשמי של חבר השופטים: התוכנית היא חיקוי לתוכניתו של אדריכל בעל שם בינלאומי (דבר שחברי השופטים לא ידעו, משום מה, לעמוד עליו מלכתחילה). הסבר פחות רשמי, הסובב בעקשנות בחוגי האדריכלים היה שזו התוכנית המודרנית המובהקת ביותר, מבין שש התוכניות הנבחרות. חבר השופטים, שנמנה ברובו על חסידי התפיסה השמרנית, לא הסכים למצוא לה אפילו מקום כלשהו בין התוכניות הנבחרות.

פרשה בפני עצמה, דומה במהותה לפרשת התחרות הגוכחית, היא פרשת מתן פרס ישראל לאדריכלות. ביום העצמאות האחרון, זו הפעם הראשונה במקצוע זה. בפרס זכה האדריכל דב כרמי, רב הפרסום וההשפעה.

לא היתה זו בחירה שלא עוררה חיכוח. לדעתם של רבים מבין האדריכלים בארץ, כרמי שייך אמנם לשורה הראשונה של האדריכלים בישראל, אך ישנם אדריכלים אחדים, ובראש וראשונה אריה שרון, הזכאים לפרס מייצג ראשון כזה לפניו. בכל זאת היה כרמי האיש שזכה בפרס, בו שימש קלארוויין וזלקינד, ידיו הטוב של כרמי ושופט בתחרות הכנסת, כחברים בהעדת השופטים.

★ ★ ★

ביטול התחרות

כ נפת אין בונים כל יום. זה בניין אשר יתנוסס במקום המרכזי ביותר במדינה, יסמל את מהותה לגבי רבבות אזרחים ואזרחים גם יחד.

לא רק האחירה העכורה אשר נוצרה סביב התחרות היא המחייבת לשקול מחדש את הבעיה כולה, אלא בעיקר הפגמים האמנותיים והתכליתיים הבולטים של התוכנית שזכתה בפרס הראשון.

חומרת העניין מחייבת כי ההתחרות אשר בוצעה תבוטל, וכי תיערך התחרות חדשה, ולאדריכלי ישראל תינתן הזדמנות נוספת לתכנן כראוי את החשוב שבבנייני המדינה בצורה שלא תעורר ספקות עגומים.